

Det kongelige barne- og likestillingsdepartement
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Pb. 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo 15.01.09

Høring lovfesting av krisesentertilbudet (deres referanse 200804147)

Vi viser til Barne- og likestillingsdepartements brev datert 30.10.2008 – forlag til lovfesting av krisesentertilbudet.

Oslo krisesenter ønsker en lovfesting av krisesentertilbudet velkommen. Per i dag er situasjonen slik den er beskrevet i høringsnotatet - det er store forskjeller mellom landets krisesentre både med hensyn til organisering og det tilbud som gis. På tross av disse forskjellene er det viktig å presisere at krisesentrene slik de er i dag har vist seg å være et svært velfungerende tilbud for voldsutsatte kvinner og deres barn. Det er viktig at en lovfesting av krisesentertilbudet viderefører dette. Det er også viktig at utformingen av krisesentertilbudet ikke overlates til den enkelte kommune. Slik Oslo krisesenter ser det kunne lovteksten vært mer detaljert med hensyn til innholdet i tilbudet. Vi synes beskrivelsen av tilbudet i høringsnotatet er tilfredsstillende, men er usikre på hvor langt kommunene vil føle seg bundet av dette når det ikke er tatt inn i lovteksten. Det er svært påfallende at bestemmelsen om politiattest (§ 6), taushetsplikt (§ 7) og opplysningsplikt til barnevernet (§ 8) utgjør over dobbelt så mye tekst som bestemmelsene som beskriver innholdet i tilbudet. Nå har Oslo krisesenter lite å utsette på de foreslåtte §§ 6-8, vårt poeng er kun at det fremstår som

disproporsjonalt når beskrivelsen av innholdet i tilbudet er viet så vidt lite plass i lovteksten – en skulle tro at innholdet i tjenesten er det sentrale her. Oslo krisesenter vil for øvrig bemerke at det i forbindelse med bestemmelsen om taushetsplikt (§ 7) med fordel kunne vært drøftet hvordan taushetsplikten skal praktiseres overfor en far (overgriper) som har del av omsorgen for barn som er med mor på krisesenteret.

Oslo krisesenter er svært tilfreds med at lovutkastets § 2 slår fast at krisesentertilbudet skal inneholde et gratis dagtilbud og et tilbud om støtte i reetableringsfasen. Slik situasjonen er ved Oslo krisesenter har ca. 80% av de kvinnene som bor på senteret annen etnisk bakgrunn enn norsk. Blant de kvinnene som benytter seg av dagtilbudet er prosentandelen etnisk norske kvinner langt høyere. For å gi et godt tilbud til alle voldsutsatte kvinner er det viktig at krisesentrene både tilbyr en sikker midlertidig bolig og et tilbud på dagtid for kvinner som ikke bor på krisesenteret, men som har behov for støtte og oppfølging i forbindelse med at de har vært utsatt for vold i nære relasjoner. Det er positivt at et slikt dagtilbud er foreslått lovfestet.

Det fremgår av det som er skrevet ovenfor at Oslo krisesenter finner mye positivt i det fremlagte høringsnotatet. Dette betyr imidlertid ikke at vi ikke har innvendinger. I det følgende skal vi behandle 4 kritiske merknader til lovforslaget. I tillegg til disse fire punktene vil Oslo krisesenter fremheve betydningen av at de ansatte på krisesentrene har relevant kompetanse, det bør presiseres i forarbeidene at det stilles krav til de ansattes kompetanse. I høringsnotatet tas det ikke stilling til om krisesentertilbudet bør gjelde for alle mishandlede kvinner, uansett oppholdsgrunnlag. Slik Oslo krisesenter ser det burde det vært gjort klart at alle kvinner uansett oppholdsstatus har krav på samme vern mot vold og dermed krav på et krisesentertilbud.

4 kritiske merknader:

1. Lovforslagets manglende fokus på kjønn

Lovforslaget omtaler målgruppen for krisesentertilbudet som ”personer utsatt for vold i nære relasjoner”. I høringsnotatet står det at kvinner er langt mer utsatt for gjentatt alvorlig vold i nære relasjoner enn det menn er. Det er svært problematisk at denne kunnskapen ikke trekkes med i lovforslaget. Lovforslaget og høringsnotatet er utformet kjønnsnøytralt. En uinnvidd leser kan få inntrykk av at vold i nære relasjoner er en like aktuell problemstilling og har de samme

konsekvenser for kvinner som for menn. Slik er det ikke. Det er svært god vitenskapelig dokumentasjon for å si at vold i nære relasjoner har en klar kjønnsretning. Dersom man ser på gjentatt alvorlig vold er gjerningspersonen i all hovedsak en mann og offeret i all hovedsak en kvinne. Når høringsnotatet og lovforslaget utformes kjønnsnøytralt kan det virke som om departementet mener at den klare kjønnsretningen på volden ikke har noen betydning for tilbudets utforming.

Det følger av den statlige utredningsinstruksen pkt. 2.3.2. at likestillingsmessige konsekvenser av regelendringer skal utredes der dette er aktuelt. I høringsnotatet er likestillingsmessige konsekvenser av lovforslaget ikke behandlet. Dette er svært påfallende med tanke på at vold i nære relasjoner er et ”svært kjønnet fenomen” og at lovforslaget kommer fra Barne- og likestillingsdepartementet. Det manglende fokus på kjønn henger nøye sammen med pkt 2. forslaget om krisesentertilbud både for kvinner og menn.

2. Krisesentertilbud for både kvinner og menn

Fordi høringsnotatet er utformet kjønnsnøytralt er det foreslåtte krisesentertilbudet et tilbud både til kvinner og menn utsatt for vold i nære relasjoner. I høringsnotatet sies det ikke noe om hvor mange menn som vil ha behov for en sikker midlertidig bolig fordi de er utsatt for vold i nære relasjoner. Oslo krisesenter er selvfølgelig positive til at de menn som måtte ha behov for et sikkert midlertidig botilbud (krisesenter) skal få dette. Det er imidlertid viktig å presisere at tilbudene til menn og kvinner må være separate.

Høringsnotatet er svært uklart med hensyn til muligheten for samlokalisering av botilbudet for kvinner og menn. I notatets kap. 6 (s. 76) heter det at: *”Et krisesenter/botilbud bør innrettes slik at voldsutsatte kvinner som hovedregel ikke bor sammen med voldsutsatte menn.”* Ved å bruke ordene ”bør” og ”hovedregel” åpner høringsnotatet for at krisesentrene kan innrettes slik at kvinner og menn bor sammen. Vi kan lett tenke oss at kommuner med en presset økonomi for å spare penger samlokaliserer tilbudene til kvinner og menn, slik at det som er formulert som et unntak i høringsnotatet blir hovedregelen. Det er sterkt beklagelig at departementet på denne måten velger å gå i mot Europarådets anbefalinger om at de skal gis separate (kjønnsdelte) tilbud til kvinner og menn (se note 76 i høringsnotatet om anbefalte minimumsstandarder).

For Oslo krisesenter vil en samlokalisering av krisesentertilbudet for kvinner og menn få store konsekvenser. I denne sammenheng skal vi kun peke på de to mest sentrale; betydningen for sikkerheten på senteret og følgene for kvinner med annen etnisk bakgrunn enn norsk.

Krisesentrene er et lavterskeltilbud, dersom en voldsutsatt kvinne henvender seg til Oslo krisesenter blir hun tatt inn på senteret. Det er ingen inntaksprosedyrer eller inntaksvilkår utover at det må dreie seg om en kvinne som er voldsutsatt og truet. Dersom et krisesentertilbud til menn skal samlokaliseres med tilbudet til kvinner vil det bli helt umulig å beholde krisesenteret som et lavterskeltilbud. Noen av de mennene hvis samlivspartnerne (koner) bor på krisesenteret er svært sinte. Noen ønsker å få tak i kvinnene for å skade dem, og de gjør store anstrengelser for å finne kvinnene, for eksempel prøver de å komme seg inn på krisesenteret. Av den grunn har krisesentrene hemmelig adresse. Ved Oslo krisesenter har vi også slusedører og en rekke andre foranstaltninger for å ivareta beboernes sikkerhet.

Dersom det skal være et samlokalisert krisesentertilbud for kvinner og menn, blir man nødt til å ha grundige inntaksprosedyrer for menn for å skille de reelt voldsutsatte fra de mennene som vil inn på krisesenteret for å finne sin kone/samlivspartner for å "ta" vedkommende. Selv ikke med grundige inntaksprosedyrer for menn vil vi kunne sikre oss mot disse situasjonene. Dette vil bli en helt uholdbar sikkerhetssituasjon, der vi i kjønnslikestillingens navn utsetter voldsutsatte kvinner for betydelig fare.

I tillegg vil et samlokalisert tilbud for kvinner og menn ha den følge at en del kvinner med minoritetsbakgrunn ikke vil benytte seg av krisesentertilbudet. Per i dag har mer enn 80% av brukerne ved Oslo krisesenter annen etnisk bakgrunn enn norsk. Mange av disse kvinnene har en religiøs/kulturell bakgrunn som ikke tillater samvær med menn utenfor den nære familie. Dersom krisesentertilbudet til menn og kvinner blir samlokalisert vil mange av disse kvinnene ikke oppsøke krisesenteret fordi de der risikerer å måtte bo sammen med fremmede menn. En samlokalisering for kvinner og menn vil innebære at en gruppe svært sårbare minoritetskvinner fratras muligheten til å bryte ut av volden og ta opphold på krisesenteret. For de enkeltkvinnene dette rammer vil det være meget alvorlig og en krenkelse av deres grunnleggende rett til vern mot vold (se for eksempel Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 8, Kvinnekonvensjonen art. 2 jfr hovedanbefaling nr. 19 og Beijing-plattformen område D).

Det er også merkelig at dette lovforslaget kommer parallelt med inkorporeringen av Kvinnekonvensjonen i Lov om menneskerettigheter. I følge Kvinnekonvensjonen har statene

en plikt til å sette i verk tiltak for å hindre diskriminering, herunder særtiltak for kvinner (art. 2 jfr. art. 4). Forslaget i dette høringsnotatet åpner for en samlokalisering av krisesentertilbudet til kvinner og menn, dette vil få betydning både for sikkerheten til kvinner som bor på sentrene og for minoritetskvinnens mulighet til å benytte seg av krisesentertilbudet. Vi ser her at et forslag som er ment å fremme kjønnslikestilling (krisesentertilbudet for kvinner og menn er likt og samlokaliseres) i realiteten virker diskriminerende ovenfor visse grupper kvinner. Dette er i strid med våre forpliktelser etter Kvinnekonvensjonen, der vi har påtatt oss en forpliktelse til å forhindre denne type diskriminering. Det er sterkt beklagelig at Barne- og likestillingsdepartementet ikke har drøftet denne problemstillingen i høringsnotatet.

Oslo krisesenter foreslår at det i lovteksten § 2 tas inn en bestemmelse om at kvinner og menn skal tilbys separate krisesentertilbud. Altså at voldsutsatte kvinner aldri skal bo sammen med voldsutsatte menn.

3. Menn ansatt på krisesentre

I høringsnotatet tar departementet opp spørsmålet om mannlige ansatte på krisesentrene, og fremholder at mannlige ansatte på krisesentrene kan være et nyttig korrektiv til mansrollen barn kjenner fra et hjem med voldelig far. På dette punktet vil vi fremholde at kvinner på krisesentrene er i en sårbar posisjon i forhold til menn. Dersom kvinner blir møtt av menn på krisesentrene kan de oppleve krisesenteret som utrygt. I tillegg har vi forholdet til minoritetskvinner som av kulturelle/religiøse årsaker ikke kan omgås menn utenfor den nære familie. Dersom disse kvinnene blir møtt av mannlige ansatte på krisesentrene vil de ikke oppsøke krisesenteret (se pkt. 2 ovenfor).

4. Finansieringsordningen

I høringsnotatet pkt. 5.3. drøftes hvordan krisesentrene skal finansieres. I dag finansieres krisesentrene 80% av en statlige øremerket bevilgning og 20% fra kommunenes frie midler. Dette foreslås endret til finansiering gjennom rammetilskudd. Denne omleggingen av finansieringsordningen er ikke ønskelig. Den vil gjøre krisesentrene svært sårbare for svingninger i den kommunale økonomien, noe som kan føre til en svekkelse av krisesentertilbudet. Dette er lite forenlig med intensjonene i høringsnotatet om at krisesentertilbudet skal styrkes gjennom lovfestingen. Vi foreslår at 80% - 20% finansieringen opprettholdes og at finansieringsmodellen vurderes i forbindelse med en evaluering av

lovpålegget. For Oslo krisesenter er det også viktig å peke på at krisesentrene er underfinansiert sett i forhold til kostnadsmodellen utarbeidet av Vista utredning (se høringsnotatet s. 23-24). Dersom vi tar utgangspunkt i denne kostnadsmodellen er Oslo krisesenter betydelig underfinansiert. I tillegg har Oslo krisesenter betydelige kostnader knyttet til det å være et storbykrisesenter (blant annet høye leiekostnader for lokalet, samt svært store tolkeutgifter). Det er Oslo krisesenters håp at lovfestingen vil føre til styrking av finansieringen av krisesentrene.